

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

27 ianuarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache

judcători – Ghenadie Nicolaev și Petru Moraru,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de partea vătămată și civilă, Proțiu Tatiana, prin care se solicită casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 14 octombrie 2015, în cauza penală în privința lui

Pripa Leonid Gheorghe, *născut la 04 octombrie 1956, originar din s. Singureni, r-nul Rîșcani și domiciliat în s. Egorovca, r-nul Fălești*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.11.2013 – 15.08.2014;

Instanța de apel: 05.09.2014 – 21.01.2015;

Instanța de recurs: 28.05.2015 – 30.06.2015;

Instanța de apel: 17.07.2015 – 14.10.2015;

Instanța de recurs: 21.12.2015 – 27.01.2016.

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Fălești din 15 august 2014, Pripa L. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 157 Cod penal, la amendă în mărime de 300 unități convenționale, ceea ce constituie 6 000 lei.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Proțiu T. a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului acesteia să se expună instanța în procedură civilă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Pripa L., la data de 06 aprilie 2013 în jurul orei 19.00, aflându-se în preajma gheretei cu flori a Î.I. „Poleniuc Elena” amplasată pe str. Mihai Eminescu, or. Fălești, în urma relațiilor ostile cu Proțiu T. a împins-o pe ultima cu mâna în regiunea toracelui, care a căzut pe suprafața de beton, cauzându-i acesteia leziuni corporale medii, confirmate prin concluziile raportului de expertiză medico-legală nr. 62 D din 09 aprilie 2013.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanță a calificat de drept fapta inculpatului în baza art. 157 Cod penal și anume - *vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență*.

3. Sentința nominalizată a fost contestată cu apel de către avocatul Fali S. în numele părții vătămate, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă acțiunea civilă cu încasarea din contul lui Pripa L. în beneficiul părții vătămate Proțiu T. a prejudiciului material și moral solicitat.

În motivarea apelului a invocat că instanța de judecată nu a apreciat corect circumstanțele cauzei, astfel pronunțând o sentință incorectă și neîntemeiată, concluzionând greșit că la materialele dosarului lipsesc dovezile necesare pentru soluționarea în fond a acțiunii civile cu privire la compensarea prejudiciului moral și material cauzat părții vătămate Proțiu T., fiind administrate în acest sens bonuri de plată care confirmă cheltuielile suportate de către partea vătămată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 ianuarie 2015 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că deși partea vătămată invocă suportarea prejudiciului material și moral de pe urma acțiunilor inculpatului, cauzarea unui prejudiciului moral părții vătămate nu este motivată de aceasta din urmă.

Totodată, probe veridice ce ar confirma necesitatea tratamentului anume în legătură cu acțiunile inculpatului și suportarea cheltuielilor pentru tratamentul prescris, inclusiv pentru transport potrivit cerințelor indicate în acțiunea civilă (f.d. 112), nu au fost administrate instanței de apel.

Ulterior, fiind înaintată acțiune suplimentară cu solicitarea încasării sumei de 1 050 lei pentru cheltuieli de transport (f.d. 163), fără a fi demonstrată suportarea acestor cheltuieli în mărimea solicitată. Înscrierile anexate la materialele cauzei nu demonstrează că cheltuielile au fost suportate anume în legătură cu tratamentul prescris în urma acțiunilor inculpatului, fiind prezentate și bonuri cu includerea unor produse care nu au nici o atribuție la cauză (test pentru determinarea sarcinii).

În opinia instanței de apel, soluția primei instanțe în ce privește latura prejudiciului material și moral suportat, este corectă și urmează a fi menținută, deoarece nu este posibil de a stabili în baza înscrisurilor prezentate de partea vătămată suma

despăgubirilor cuvenite acesteia, iar prin soluția adoptată de prima instanță nu i-a fost nici într-un mod îngădit dreptul de a se adresa cu acțiune civilă în ordinea procedurii civile.

Instanța de apel a menționat că în ședința instanței de apel partea vătămată și avocatul acesteia nu au avut o poziție clară privind quantumul prejudiciului solicitat.

În acest context, instanța de apel a notat că, demonstrarea cauzării unui prejudiciu este pusă în sarcina victimei, iar în cazul respectiv aprecierea realității și quantumului atât a prejudiciului material, cât și a celui moral, nu a fost posibil de a-l determina din motivul că partea vătămată nu s-a putut aprecia asupra quantumului ce i se cuvine cu titlu de prejudiciu moral și material.

Argumentele apelantului referitor la faptul că prima instanță greșit a admis acțiunea civilă în principiu, deoarece au fost prezentate instanței dovezile necesare pentru încasarea prejudiciului material, instanța de apel le-a respins, constatând că atât în ședința primei instanțe, cât și în instanța de apel, nu au fost aduse careva probe în confirmarea cheltuielilor suportate în rezultatul acțiunilor inculpatului, pentru a compensa prejudiciul material și moral.

Astfel, sub acest aspect, acțiunea civilă corect a fost lăsată spre examinare în ordinea civilă, nefiind posibilă stabilirea sumei exacte necesare compensării, soluție prevăzută de lege la art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală.

Nu au fost reținute ca întemeiate argumentele invocate precum că prima instanță a pronunțat o hotărâre ilegală, fără a ține cont că Pripa L. a fost tras la răspundere penală în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, deoarece acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 157 Cod penal, potrivit rechizitoriului, iar instanța nefiind în drept să iasă din limitele învinuirii. Mai mult ca atât, în partea încadrării juridice a faptelor săvârșite de către inculpat sentința nu a fost atacată, fiind contestată doar în latura civilă, care este una corectă în viziunea instanței de apel.

6. Hotărârile judecătorești au fost atacate cu recurs ordinar de către partea vătămată, solicitându-se casarea acestora, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă acțiunea civilă înaintată în prezenta cauză penală.

În susținerea poziției sale, recurenta a invocat următoarele argumente:

- instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că a fost cu mâna în ghips, a suferit dureri, din care cauză a avut insomnie, fiindu-i umilită demnitatea și încorect au ajuns la concluzia că nu sînt temeiuri de a determina mărimea prejudiciului moral, avînd în vedere că la materialele cauzei este anexată concluzia medico-legală ce confirmă leziunile care i s-au cauzat;

- instanțele de judecată neîntemeiat nu au examinat acțiunea civilă în partea prejudiciului material, deoarece au avut suficiente dovezi privind cheltuielile suportate,

cu atât mai mult că cercetarea judecătorească se tergiversa din cauza inculpatului și a procurorului, ce i-a generat cheltuieli suplimentare pentru transport;

- inculpatul pînă în prezent nu recunoaște aplicarea leziunilor corporale și se eschivează de la achitarea prejudiciului material și moral.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 30 iunie 2015 a fost admis recursul declarat, cu casarea parțială a deciziei, în latura civilă și cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

8. În vederea motivării deciziei adoptate, instanța de recurs a punctat următoarele considerente.

Din materialele cauzei, instanța de recurs a atestat faptul că, prima instanță judecînd prezenta cauză penală, prin sentința sa a admis în principiu acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Proțiu T., urmînd ca asupra cuantumului acesteia să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

Avocatul Fali S. în numele părții vătămate și părții civile Proțiu T., nefiind de acord cu soluția primei instanțe a contestat-o cu apel, inclusiv și în partea civilă, solicitînd admiterea acțiunii civile cu încasarea prejudiciului material și moral indicat în această acțiune, deoarece în opinia sa, în prima instanță au fost prezentate probe suficiente pentru a fi încasat prejudiciul atât material, cît și moral, asupra cărora neîntemeiat nu s-a expus prima instanță.

În sensul dat, instanța de recurs a constatat că concluziile instanței de apel, precum și a primei instanțe, în ce privește latura civilă, sînt în contradicție cu prevederile art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, care stipulează că, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sînt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazul excepțional cînd, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amînată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă.

În prezenta speță, potrivit materialelor cauzei partea vătămată Proțiu T., care a fost recunoscută și parte civilă prin ordonanța din 06 aprilie 2013 (f.d. 29 Vol. I), în cadrul ședinței de judecată a înaintat acțiune civilă prin care a solicitat încasarea din contul inculpatului a prejudiciului material în sumă de 23 870,14 lei și moral în sumă de 50 000 lei, anexînd cecuri și bonuri de plată (f.d. 112-116 Vol. I), iar în ședința de judecată din 31 iulie 2014 a solicitat admiterea acțiunii civile suplimentare cu anexarea cecurilor (f.d. 156-163 Vol. I), respectiv acțiunea civilă și cea suplimentară a părții vătămate au fost admise spre examinare prin încheieri protocolare. Totodată, instanța de recurs a mai atestat că potrivit procesului verbal al ședinței de judecată (f.d. 172 Vol. I),

în cadrul susținerilor verbale partea vătămată a specificat că solicită în total prejudiciul material și moral în valoare de 100 000 lei.

Astfel, instanța de recurs a considerat ca fiind pripite concluziile instanței de apel, precum că prejudiciul moral nu a fost motivat de către partea vătămată și imposibil de a-l stabili. La acest capitol, instanța de recurs a notat că, în temeiul art. 1423 alin. (1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate.

Ținând cont de aceste împrejurări, se urmărește scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei. Astfel, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

9. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 octombrie 2015 a fost admis apelul declarat de avocatul Fali S. în interesele părții vătămate și civile Porțiu T., casată parțial sentința, în latura civilă, cu dispunerea încasării din contul lui Pripa Leonid în beneficiul lui Porțiu T. a prejudiciului material în mărime de 8 558, 10 lei și a prejudiciului moral în mărime de 5 000 lei.

10. Pentru a motiva soluția adoptată, instanța de apel a constatat că reieșind din bonurile și cecurile anexate la acțiunea civilă, unele servicii, medicamente, produse farmaceutice și alte cheltuieli au tangență și legătură cauzală cu vătămările corporale constatate prin rapoartele de expertiză medico-legale la partea vătămată și cauzate de către inculpat, ajungând la concluzia de a admite parțial, cu încasarea de la Pripa L. a prejudiciului material în mărime de 8 558 lei 10 bani.

Suma dată – 8 558 lei 10 bani fiind compusă din suma de 6 008 lei 10 bani, ce reiese din bonurile și cecurile anexate la acțiunea civilă, drept medicamente, produse farmaceutice ce au tangență și legătură cauzală cu vătămările corporale a părții vătămate; 1 050 lei - cecuri, ce reprezintă cheltuielile de transport și suma de 1 500 lei - cheltuieli cu privire la asistența avocatului pe cauza dată.

Instanța de apel, analizând celelalte bonuri și cecuri prezentate de partea vătămată nu a determinat careva tangență și legătură cauzală cu consecințele survenite la partea vătămată, sume pe care le-a respins ca neîntemeiate și nefondate.

În corespundere cu prevederile art. 1423 alin. (1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și

de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate. Ținând cont de aceste împrejurări, se urmărește scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temeii.

Atît în cadrul urmăririi penale, cît și în instanța de fond, partea vătămată a înaintat acțiune civilă, a solicitat admiterea acesteia cu încasarea prejudiciului moral. Instanța de apel, în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice și fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate, ținînd cont de aceste împrejurări și urmărind scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temeii, a considerat că suma de 5 000 lei este o despăgubire echitabilă pentru daune morale, cauzate părții vătămate Proțiu T.

11. Împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 octombrie 2015 a declarat recurs ordinar partea vătămată și civilă Proțiu T., care fără a invoca vreun temei pentru recurs din cele 16 prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei în latura civilă, prin care să se dispună încasarea din contul inculpatului în beneficul său a prejudiciului material în mărime de 23 870 lei și a celui moral în mărime de 100 000 lei.

În susținerea cerințelor invocate, recurenta a indicat că instanța de apel, la calcularea prejudiciului moral nu a luat în considerație faptul că aceasta s-a tratat timp de un an, nefiind aptă de muncă. Această împrejurare s-a reflectat negativ asupra situației sale financiare, pierzînd un beneficiu ratat de cel puțin 12 000 lei.

La fel, afirmă faptul că în urma loviturilor aplicate de inculpat, i-au fost afectate organele vitale precum mîinile, capul și picioarele, mereu avînd dureri insuportabile în aceste zone.

Mai mult de atît, susține că inculpatul pînă în prezent nu și-a recunoscut vinovăția, ci o amenință cu omorul, iar aceste circumstanțe la fel nu au fost reținute la aprecierea mărimii prejudiciului moral.

Consideră că prejudiciul moral în mărime de 5 000 lei nu este unul echitabil și nu este în măsură să compenseze trauma psihică suportată de pe urma acțiunilor inculpatului.

12. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat, or în vederea acestei statuări se expun următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este vădit neîntemeiat.

Din textul recursului declarat instanța de recurs conchide că recurenta este de acord cu încadrarea juridică a faptei inculpatului și cu pedeapsa stabilită acestuia, însă contestă decizia instanței de apel în latura civilă, nefiind de acord cu echivalentul bănesc stabilit de către instanța de apel cu titlu de prejudiciu material și moral.

La acest capitol, Colegiul penal menționează că argumentele ce vizează recuperarea prejudiciului material și moral au fost invocate și în ordine de apel, asupra căroră instanța de apel s-a expus pe deplin, argumentând punctat sumele care au fost calculate cu titlu de prejudiciu material, dar și cele cu titlu de prejudiciu moral.

Prin urmare, cuantumul prejudiciului material calculat de către instanța de apel a fost tratat la pct. 12 al deciziei recurate (f.d. 54-55, vol. II), unde se concretizează din ce sume este calculat acesta și care sunt probele care au dovedit existența unui asemenea prejudiciu. Astfel, au fost indicate expres calculele efectuate de către instanța de apel cu mențiunea ce destinație a avut fiecare sumă în parte: *„Suma dată - 8558 lei 10 bani fiind compusă din suma de 6008 lei 10 bani, ce reiese din bonurile și cecurile anexate la acțiunea civilă, drept medicamente, produse farmaceutice ce au tangență și legătură cauzală cu vătămările corporale a părții vătămate; 1050 lei - cecuri, ce reprezintă cheltuielile de transport și suma de 1500 lei - cheltuieli cu privire la asistența avocatului pe cauza dată.”*

Tot aici, instanța de apel a delimitat lipsa legăturii de cauzalitate a altor bonuri de plată prezentate de către partea vătămată cu consecințele survenite de pe urma infracțiunii comise de către inculpat, sumele pretinse fiind respinse ca neîntemeiate și nefondate (f.d. 55, vol. II). Poziția dată, instanța de recurs o consideră corectă și întemeiată, or, pentru a se evita careva abuz patrimonial manifestat de partea vătămată, instanțele de judecată, prin prisma probelor materiale administrate, sunt obligate să verifice conținutul acestora și tangența cu urmările survenite, a căror compensare se solicită.

Referitor la existența unui prejudiciu moral cauzat recurentei, este cert faptul că aceasta a suferit careva consecințe negative de ordin fizic, psihic și afectiv, care au legătură cauzală directă cu fapta comisă de inculpat.

Astfel, la stabilirea cuantumului daunelor morale instanțele de judecată sunt nevoite să stabilească un anumit echilibru între prejudiciul moral suferit, care, în anumite situații, nu va putea fi înlăturat în totalitate niciodată, și despăgubirile acordate, care să permită celui prejudiciat anumite avantaje de natură a atenua suferințele morale, fără a se ajunge însă în situația îmbogățirii fără just temeii.

În acest context, Colegiul penal conchide că suma de 5 000 lei, acordată cu titlu de prejudiciu moral este una echitabilă și în deplină proporționalitate cu prejudiciul suferit și reparația acordată.

Nu în ultimul rând, instanța de recurs subliniază că, echivalentul bănesc acordat cu titlu de prejudiciu moral nu trebuie să fie unul abuziv, adică să nu urmărească cu precădere îmbogățirea fără justă cauză a părții civile, ceea ce implică un angajament din partea instanțelor de judecată, care trebuie să stabilească acel echilibru între proporționalitatea sumei stabilite și echitatea acesteia în atenuarea suferințelor morale cauzate părții civile.

La caz, Colegiul penal consideră că suma de 100 000 lei, solicitată de recurentă cu titlu de prejudiciu moral este una exagerată și neproporțională consecințelor vătămării cauzate de către inculpat, din care motive o va respinge ca nefondată.

Prin urmare, concluziile enunțate în prezenta decizie denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de Proțiu Tatiana, hotărârea contestată fiind bazată pe motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, nefiind atestate temeuri de implicare în textul deciziei, în sensul casării acesteia, iar din aceste considerente Colegiul penal constată că prezentul recurs ordinar urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

13. În corespundere cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de partea vătămată și civilă, Proțiu Tatiana împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din Bălți din 14 octombrie 2015, în cauza penală în privința lui **Pripa Leonid Gheorghe**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 26 februarie 2016.

Președinte

Judecător

Judecător

Petru Ursache

Ghenadie Nicolaev

Petru Moraru